

Petr Hošťálek

Motorkářův anděl strážný

Petr Hošťálek *8. 8. 1943

Narozen v Mladé Boleslavi, městě automobilů, takže vztah k motorismu a všemu, co se točí, má nejspíš od tamních sudíček.

Půl života žil v Liberci a severní Čechy ho hodně poznamenaly. Pak v létě 1976 přesídlil na jih, do Českých Budějovic, kde ho najdete dodnes.

Po předchozí úspěšné povídkové knížce „Benzín už nevoní, ale já to ještě stihnul“ vám tentokrát nabízí neméně čtivé pokračování „Motorkářův anděl strážný“, které (jak už titul evokuje) je o příbězích napínavějších. Protože anděla strážného ale měl vždycky dost rychlého, všech se šťastným koncem.

Žádnou životní výzvu si nenechal ujít, takže má za sebou nejen nespočetné tisíce kilometrů za říditky, ale i dlouhé expedice evropsko-asijským kontinentem, a na nejrůznějších motocyklech své sbírky, hlavně těch silných a rychlých, jezdí dodnes.

Jen pár týdnů před vydáním téhle knížky si užíval adrenalin za říditky závodního bavoráka na dráze autodromu. Má ho od svých devatenácti a říká, že je nádhernou ukázkou techniky, která dokonale funguje nejen díky jednoduché a promyšlené konstrukci, ale i naprosté absenci elektroniky a všech nechtěných dnešních asistentů.

Jak tvrdil už posledně, je starej, teď dokonce o tři roky starší, a lepší to nebude. Pořád má jen tlačítkový telefon, poslouchá jazz a country, a na to, aby si užil rychlou zatáčku, džípíesku nepotřebuje...

*Jestli nemáš anděla strážného
stejně rychlého jako motorku,
koukej ubrat!*

Petr Hošťálek

Motorkářův anděl strážný

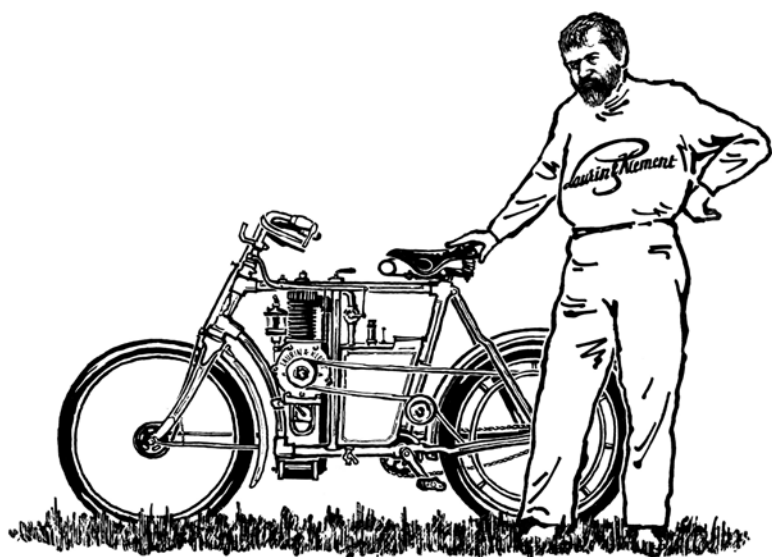

Grada Publishing

Obsah

Šaldák	9
Hakl	14
Ždímačka	21
Mzda strachu	28
První kosmonaut	34
Žádná zvířátka, psi ani plyšáci... ..	39
Vratislavická zatačka	43
Jak jsem se nestal fandou hokeje	47
Černá kočka	53
Aerovka mého brášky	58
Aerovka ještě jednou – znovuvzkříšení a převtělení	63
Bublinky v nose	68
Škopl	73
Dva ariely v Dolánkách	80
Jarda	85
Jseš nákej pobledlej... ..	90
Rozpuštěný a vypuštěný	96
Nikdy jsem je nechtěl... ..	102
Dírkáč	107
Tvář boha Bajkalu	113
Nepřijít tomu na kloub... ..	117
Zatracená duše	124

Jak to chodí na hranicích v Rusku	130
Jak jsem málem zapálil Maroko	136
Šlechtic	142
Urazil jsem psa... ..	149
Dopis na rozloučenou	154

Šaldák

Liberecké Šaldovo náměstí je, a vždy bylo, zapeklitý uzel. Tradovalo se, že je nejkomplikovanější křižovatkou ve střední Evropě – a není divu, když se i dneska o něm v plánu města píše, že „do něj ústí pět ulic z celkem šesti směrů“. Přiznávám, že moc nerozumím, jak může pět ulic ústít ze šesti směrů, natož abych tomu rozuměl v útlých pěti letech, kdy jsem se s jeho komplikovaností setkal poprvé. To bylo, když se mi podařilo umluvit maminku, že už jsem dost velký, abych šel poprvé nakoupit k Meinlovi sám, bez ní.

S važujícím se náměstím shora procházela ulice 5. května s dvoukolejnou tramvají, protínající ho směrem k nedaleké „po vídeňském vzoru postavené“ radnici na náměstí Benešově. Napříč téhle trase tramvají strmě stoupala Sokolská ulice od pošty, která přes koleje dosáhla svého vrcholu, a odtud už mírněji (dnes jako Palachova) pokračovala dolů k zámku a kolem kina Moskva do Revoluční ulice a nejspodnějšího libereckého náměstí, Gottwaldáku. Když byl větší dopravní fofr, stával na tomhle překřížení rozpažený esenbák, protože z druhého rohu sem ještě ústil klesající konec Husovy ulice, a ve stejném místě kolmo vycházela Jablonecká, mířící kolem benzínky a sokolovny k serpentýně s Liebigovou vilou, od níž pokračovala dolů k Textilaně a doleva na Jablonec. Šaldovo náměstí prostě nebyla jednoduchá křižovatka a málokterý mimozdejší šofér se tu vyznal.

Meinl byl nevelký smíšený obchod hned pod Šaldákem, kam maminka chodila pro mlíko, kvasnice a běžné potraviny a mě od tří brávala s sebou. Vchod byl malinko pod úrovní chodníku, dovnitř se scházelo po pár schůdkách. Nad vchodem byl namalovaný černoušek s fezem a šálkem, ze kterého se kouřilo, a vevnitř pamatuji nejen prodejní pult, ale hlavně vlevo od něj plechové kulaté zásobníky, dole s lopatičkami. Ty mě zajímaly. Se zrnkovou kávou ani ne, ale ty s bonbóny!

Když se k Meinlovi mířilo z Jablonecké, kudy jsme chodili, muselo se náměstí zprava obcházet.

Liberec nebyl žádná vesnice s poloprázdnou návsí, nebo poklidná Stará Boleslav, kam jsme jezdili k dědečkovi a kde hrozilo nejvýš, že na vás zazvoní cyklista, zvyklý jezdit po chodníku. V Liberci byl tramvajový provoz a aut plné ulice, tak mě prvně pustila s bandaskou samotného až v pěti. Do kapsy mi dala potravinový lístek, dvě koruny a nějaké halíře. Přesně. A řekla, ať to neztratím.

Popadl jsem hliníkovou bandasku, do hlavy si uložil, že mám vzít půl litru, a už se těšil, jak až na mě přijde řada, důležité podám přes pult ustrížený růžový papírek a peníze, a budu koukat, jak prodavač, o kterém jsem si myslel, že to je sám pan Meinl, plní naběračkou plechovou odměrku s ouškem (stejnou, jako měli i u benzínky na olej) a tu pak přelívá do naší bandasky.

Z kopce Klášterkou jsem nedočkavě utíkal a dole pak už klidněji pokračoval kolem sokolovny a benzínové pumpy. Chodil jsem tudy s mámou nesčíslněkrát. Ale tentokrát, v euforii že poprvé sám, jsem ani nekoukal, co u benzínky tankuje za auťáky, a když jsem dorazil k náměstí, úplně mi vypadlo, že ho s mámou vždycky obcházíme. Pustil jsem se přímo přes, úhlopříčkou.

Asi v půlce se za mnou ozvalo tak děsné zaskřípání brzd a zahoukání, že jsem zkameněl. Auťáky jsem bezmezně miloval, už dávno skoro všechny značky znal, ale teď, v mžiku obklopen dorážejícími chladiči nejen osobáků, ale i nákladních oblud, jsem se rozbřečel. Zachránil mě esenbák, který si pro mě jak zelený anděl strážný doprostřed toho chumlu došel a se zvednutou rukou bezpečně vyvedl ven na chodník.

Dělat v tomhle místě dopravního orgána byl nebezpečný úděl. Stál těsně u kolejí, a když dal upažením v jejich směru volno, míjely ho řinčivě zvonící tramvaje zprava i zleva tempem, které bylo nezastavitelné. Zato když se blížila rámusící a hulící stojednáctka zespod od zámku, zatímco proti ztěžka stoupal ohromný Škoda-Diesel autobus od pošty, musel strážník pořádně zatáhnout břicho, aby se mezi ně vešel, a kvůli čoudu na chvíli přestat dýchat. Ne každý měl na to, aby stál na onom místě pevně, s neochvějnou autoritou a celou směnu dával pokyny přesně jako gymnasta. Svisle vztyčenou rukou „pozor!“, vodorovným upažením napříč nebo v úhlu, a k tomu dlaní proti příkazovat „ještě čekej!“ nebo jejím kýváním loudu šoféra popohnat „přidej, přidej, koukej už z té křižovatky vypadnout!“

To nebyla ranní desetiminutová rozcvička z rádia, kterou jsem jako malý neměl rád a kterou mi maminka spolu se stahováním peřiny denně otravovala dětství, ale několikahodinová těžká a nebezpečná dřina...

Teď jsem v té křižovatce stál před esenbákem zase, akorát mezitím uběhlo asi dvanáct let. Už jsem nebyl prcek a on andělíček strážníček. Teď už jsem i já byl účastníkem provozu a kvůli pokutám esenbáky dávno neměl rád. A taky už jsem v ruce nesvíral dřevěné držátko

bandasky na mlíko, ale řídítka nervózní třiapůlky kývačky, půjčené od kamaráda Luboše z vejšky.

Luboš přijel studovat do Liberce z Děčína a byl jediný z kluků na koleji, který takovouhle zbrusu novou mašinu měl. Oba jsme hráli na kytary, chodili spolu po večerech zpívat pod okna dívčích internátů a měli rádi motorky. A jak to za mlada v přátelstvích bývá, co bylo jednoho, patřilo i druhému. Tak, když ze mě vypadlo, že mám domluvené rande v Červeném Hrádku u Jirkova, až nad Chomutovem, jen ucedil: „*Vem si jávu, je to daleko. Je rychlejší než speciálka číza tvýho táty...*“

Teď už jsem byl z rande zpátky a jen ještě potřeboval v městě něco vyřídit, než se (jak jsem měl v plánu) pustím do mytí a leštění a pak mašinu vrátím. Esenbák stál rozpřažený proti, tramvaje za jeho zády právě přejely a já, protože jsem spěchal, se zařazenou jedničkou a zmáčknutou spojkou nedočkavě povrkvával plynem.

V té chvíli povolilo spojkové lanko.

Třiapůlka uměla sakra zabrat! Ty necelé čtyři metry, co nás dělily, jsem nestihnul nic. Ani chňapnout za brzdu. Tak jsem orgána trefil přímo mezi nohy, nabral na přední blatník a přepadlého mi přes řídítka popovezl zády napřed kus dolů do Sokolské, než se mi bez té spojky podařilo vykopnout kvalt a jakž takž zastavit, abych ho ještě nepřejel, kdyby mi z toho blatníku spadnul.

Hned jsem se mu omluvil, že nechtě, ale zkroucený v předklonu jen ukazoval, že mám koukat k chodníku! Kývačky už naštěstí neměly číslo na hřbetě blatníku, s tátovou zetkou by byl dopadl hůř, ale stejně bylo jasné, že bude průšvih. Napadení úřední osoby si esenbáci nenechávali líbit a tohle tak přinejmenším vypadalo.

Liberecká úřadovna SNB byla jen o tři sta metrů níž, dole v odbočující ulici Pastýřské, kde jsem to znal odmala, protože když bylo nasněženo, tak se na služebním hřišti za jejich barákem skoro každou zimu jezdil motoskierring. Taky jsem si tam byl v patnácti pro první občanku a v sedmnácti pro řidičák. Bylo to zkrátka jen kousek, i pěšky blízko, tak pro mě byli se služebním stejšnem na Šaldáku v pár minutách. Jawa zůstala u chodníku, mě šoupnuli dozadu a už jsem se vezl.

Po půlhodině na vyměknutí přišli do výslechovky dva, kterým jsem řekl, že nešlo o napadení, ale jen selhání spojky. Pak byl chvíli klid, než někdo jawu ze Šaldáku přitlačil a technik v montérkách potvrdil vadné lanko. Jenže ti dva byli neoblomní – z toho se nevykroutím, protože za havarijní stav odpovídá řidič, tak se bude psát protokol o zavinění!

V té chvíli jsem se šprajcnul a technika žádal zavolat znovu. Spolu se mnou jim vysvětlil, že lanko vlastně neprasklo, ale vyškublo se ze zaletované koncovky. Taky potvrdil (a ukázal ruce), že černě špiní, takže je namazané a ne zanedbané, což jsem samozřejmě dobře věděl. Bowdeny jsme přece promazávali ani ne před dvěma týdny, grafitovou vazelínou v naší garáži. Spolu, já na tátově zetce a Luboš na jawě.

A pak jsem se zlomyslně zeptal, jestli je napadlo podívat se na rok výroby? Triapůlka ještě nebyla ani rok stará, pořád v záruce, takže lanko mělo nejspíš vadu z výroby, ať stíhají fabriku! – A neodpustil si dloubnout, že to je tak vše, co jsem ochoten jim do protokolu podepsat.

Když jsem s nosem nahoru hrdě odcházel, potkal jsem na chodbě toho mnou potrefeného dopraváka. V tu chvíli bylo uspokojení, jak jsem ty dva utřel, pryč. Znovu jsem se mu omluvil, a že jsem ho nechťe nabral, je mi fakt líto.

Už nebyl v předklonu, i věděl, jak k tomu došlo, že schválně ne, a přijal podanou ruku.

Ani pak jsem esenbáky nemiloval a Pastýřské ulici se co možná vyhýbal, protože krom dopravky tam byla i Stb a obávání tajná v dlouhých kožených kabátech, co jezdili po Liberci v nápadně černých čtyřdvérových tudorech a jednom, taky černém, východoněmeckém bavoráku EMW.

S tím dopravákem jsem se ale řadu příštích let na Šaldáku zdravil. Už jsem dobře věděl, co za rizika jeho práce obnáší, a když jsem se pak doslechl, že zrovna jeho v srpnu šedesát osm někdo zranil hozenou dlažební kostkou, nebylo mi to fuk...

Hakl

Když mi bylo sedm, byly sotva čtyři roky po válce a většinu kluků ze školy zajímaly kvéry. V lese nad Harcovem, a když se vědělo kde, tak i nad přehradou za Královým Hájem, se pořád ještě daly najít paraboly a waltry, které s koncem války vojáci wehrmachtu ve spěchu zahazovali, než se vzdali. Munice se válela všude spousta, tak ji kde-kdo nosil po kapsách a vyměňovat si patrony a hrát si na válku byla oblíbená klukovská zábava.

Že parabola je souměrná křivka s ohniskem, jsme vůbec netušili. O tom se mělo učit až o řadu tříd později, v deskriptivě. Od druhé třídy už jsme ale všichni věděli, tedy kluci, holky to nezajímalo, že se tak říká kloubové důstojnické pistoli luger pé nula osm parabellum. A že walther pé třicet osm je pistole automatická, o které se mezi Liberečáky říkalo, že ji za války vyráběli hned vedle, v jen dvacet kilometrů vzdálené strojárně v Hrádku nad Nisou.

Já ale měl v hlavě jiné věci. Ne, že bychom obden taky nelítali po naší rozlehlé zahradě v Arbesově ulici, nekryli se za stromy a nehráli na vojáky. Jen nám jako zbraně stačily klacky místo mečů, nebo vlastnoručně udělané pistolky z kousku prkénka, krabičky od sirek a kolíčku na prádlo, ze kterých se dalo střílet gumičkami máminých zavařovaček. Mě zkrátka víc než zbraně odjakživa zajímaly spíš autáky a motorky, takže z toho, co v Liberci po Němcích zbylo, mně nebraly jejich kvéry, ale vozidla.

Od strejdy Zdeňka jsem věděl, že nejlepší jsou bavoráky. A nejen od něj. Ani zatím nepřiliš zkušenému klukovskému zraku nemohla ujít elegance jejich dlouhých štíhlých předků, vpředu s dvojicí oválných mříží a modrobílým znakem nad nimi. Zvlášť, když mi strejda jednou přinesl předválečný prospekt, kde byly i dvousedadlové sportáky, vzadu s efektně zakrytými koly! Od té chvíle neušel mé pozornosti ani jeden z těch, co po Liberci jezdily.

Jenže když jsem slyšel tiché a kultivované šumění jejich šestiválcových motorů a obdivoval nádherné linie nažehlených blatníků s puky jak u svátečních kalhot, ani ve snu mi nepřipadalo, že by ta krása mohla mít něco společného s válkou.

To mercedesky s jejich chromovanými maskami a trojčipými hvězdami na uzávěrech chladičů byly něco úplně jiného! Ty už nám podvědomí s válkou, černými uniformami a vysoko zdviženými důstojnickými čepicemi esesáků spojovalo. Podobně jako tomu bylo u bojových kačourů s lisovanými plechovými dvířky a rezervami naplacato na plochých předcích. Nenávisti k německým vojákům byly plné noviny, školní osnovy i plakáty poválečných filmů...

Co ale bylo cítit válkou doopravdy, byly polopásky. To už vlastně nebyly autáky, ale opravdickou hrůzu budící vozidla války! Vpředu s čumákem a předními koly předstírajícími nákladák, ale vzadu s tankovými pásy, v nichž se točilo spousta vzájemně se překrývajících kol. Vnitřní z nich vedla pásy, zatímco zvenku přes ně běžela plechová kola vnější, dírovaná – bylo to jak pohled do vražedného hodinového soukolí, poháněného na každé straně předním jezatým kolem, jehož ozuby to celé roztáčely.

Strejda Zdeněk i ostatní dospělí chlapi těmhle obludám říkali „hakly“, tak my kluci taky.

Samozřejmě jsme nevěděli, že hakl znamená HKL, což byla zkratka německého Halbkettenlastwagen. Až když jsem se strejdy zeptal, vysvětlil mi, že to v němčině znamená polopásové nákladní vozidlo.

Od té chvíle jsem nejen mohl dělat před ostatními machra, ale tím, že už jsem o nich něco věděl, ztratily pro mě trochu ze své hrůzy.

V Liberci jich po válce jezdilo dost.

Pancéřové, které vypadaly jako pojízdné železné rakve, stály za plotem v kasárnách nad lázněmi a občas se dva nebo tři za sebou prohnaly městem. Vpředu měly pro šoféra a velitele na koukání jen dvě mrňavé šterbiny, o kterých se říkalo, že jsou v nich tlustá neprůstřelná sklíčka.

Strejda o nich tvrdil, že to fakt rakve jsou, ale především pro vlastní posádku, protože mají Maybach motory na benzín, který zatraceně snadno chytá! A taky, že pancéřované jsou jen ze stran. Shora že jsou otevřené jak koupací vany, kam když se za války povedlo šikovně hodit granát, byli všichni Němčouři vevnitř vyřízení. Debatu ale obvykle končil, že teď už není čeho se bát: *„Ty, co jezděj po Liberci, už patří armádě naší...“*

Dva hakly menší, nepancéřované, stály v ohradě u Správy silnic. Měly obyčejný předeek s chladičem a kapotou, ale žádné budky. Místo nich jen za předním sklem prostor pro šoféra a závozníka krytý plachtíčkou, a vzadu korbičku tak na hromádku škváry a dvě lopaty. Nebyly větší než obyčejný nákladní garant a jezdily jen v zimě. Když napadlo tolik, že závějemi nemohly projet ani sypače, kterým to klouzalo (což bylo v Liberci každou zimu), dostaly dopředu pluhy a vyrážely do serpentýn na Rudolfovo, Bedřichovo a dál do kopců Jizerek, nebo přes Oldřichovo v Hájích do Raspenavy, Hejnic a přes Bílý Potok nahoru na Smědavu, odkud protahovaly cestu přes kopec, kolem přehrady Souš až dolů do Tanvaldu. S jejich pásy je žádný sníh neměl šanci zastavit.

Jedno pozdní odpoledne jsem se vracel domů od dědy z dílny. Už mi bylo sedm, tak sám. Děda měl truhlárnu dole, v dlouhé ulici Na Bídě,